

ANEXA 1: Măsurile eligibile și neeligibile aferente sistemelor de iluminat public

1. Dispoziții generale

Măsurile trebuie să fie bazate pe tehnologii disponibile comercial, tehnici verificate și binecunoscute, raportate bunelor practici internaționale, aplicate pe larg în Republica Moldova și/sau peste hotare. Implementarea măsurilor propuse trebuie să fie fezabilă din punct de vedere tehnico-economic și să nu aibă impact major asupra mediului ambiant.

Măsurile propuse vor fi eligibile numai în cazul în care acestea sunt conforme cerințelor specifice pentru punerea în aplicare a măsurilor de EE, care sunt prezentate în această **Anexă** și condițiile tehnice minime pentru măsurile de EE, prezentate în **Anexa 4** la prezentul *Apel*.

Investițiile eligibile în cadrul prezentului *Apel* sunt limitate la măsuri de EE care fac parte din următoarele categorii:

- A. Măsurile principale de EE aferente sistemelor de iluminat public (SIP);
- B. Măsurile de întreținere și exploatare a SIP;
- C. Măsurile de management energetic aferente SIP.

2. Eligibilitatea măsurilor principale de EE aferente SIP

Măsurile principale de EE aferente SIP - aplicarea unor soluții, sisteme și echipamente moderne în scopul îmbunătățirii calității sistemului de iluminat prin obținerea unor parametri luminotehnici înalți și creșterii eficienței energetice prin reducerea consumului direct de energie și a costurilor operaționale de funcționare a SIP.

Recomandări metodice privind alegerea acțiunilor care conduc la obținerea EE aferente SIP:

- a) alegerea corpurilor de iluminat performante, eficiente energetic și fără a afecta parametrii luminotehnici;
- b) folosirea aranjamentului punctelor luminoase pe o parte, unde este posibil;
- c) găsirea unui echilibru între consum și iluminarea generată în zona iluminată;
- d) respectarea normelor de iluminare;
- e) reducerea costurilor operaționale aferente funcționării SIP, prin implementarea unor soluții, sisteme și echipamente performante, cu posibilitatea de modernizare și îmbunătățire a performanțelor SIP;
- f) gestionarea și monitorizarea parametrilor de consum ai infrastructurii SIP conform necesităților în diferite perioade de timp;
- g) utilizarea echipamentelor care să ducă la reducerea în mod direct a poluării luminoase și în mod indirect a poluării cu emisii CO₂ prin reducerea numărului de intervenții pentru mentenanța sistemului.

Nota: Dacă la momentul SIP funcționează parțial, poate fi cazul ca, după implementarea măsurilor propuse de EE, să fie un consum de energie electrică mai ridicat decât cel existent. În asemenea cazuri, pentru calcule comparative vor fi utilizate datele de consum instalat (până la investiție), în baza ipotezei că SIP este pe deplin funcțional și acesta funcționează la capacitatea maximă.

3. Scenarii tehnico-economice eligibile (exemplu)

Opțiunile principale ale investiției depind de:

- a) **alegerea corpului de iluminat și tipul sursei de lumină.** Cerințele față de caracteristicile tehnice, specificațiile și cerințele tehnice minime obligatorii ale corpurilor de iluminat sînt prezentate în **Anexa 4** la prezentul *Apel*.
- b) **piloni utilizați pentru iluminatul exterior:**
 - piloni noi metalici;
 - piloni noi din beton;
 - piloni existenți metalici sau din beton.

c) sistem de comandă și control iluminat public:

- puncte de aprindere;
- fir-pilot cu comandă în cascadă;
- ceas programator/întrerupător crepuscular;
- sistem telegestiune.

d) rețea de alimentare:

- cablu subteran;
- linie aeriană;
- rețea existentă (cablu aerian și cablu subteran).

Variantă:

- Utilizarea pilonilor existenți, montarea de corpuri de iluminat dotate cu lămpi cu descărcări în vapori metalici la presiune înaltă sau cu surse de lumină de tip LED, înlocuirea parțială a rețelei de alimentare și a pilonilor demolați/deteriorați;
- extinderea sistemului de iluminat (în caz de necesitate);
- instalarea sistemului de telegestiune.

Prezentarea variantei și soluțiilor propuse:

- montarea pilonilor (unde este necesar);
- montarea consolelor;
- montarea corpurilor de iluminat;
- montarea rețelelor electrice;
- montarea punctelor de alimentare a SIP;
- montarea prizelor de pământ pentru protecția electrică;
- montarea sistemelor de telegestiune.

4. Măsurile eligibile aferente SIP

- demontarea, montarea și conectarea corpurilor de iluminat;
- montarea consolelor și accesoriilor, dacă cele existente nu corespund cerințelor;
- montarea pilonilor unde este necesitatea;
- schimbarea porțiunii rețelei de alimentare defectate;
- revizia și renovarea punctelor de aprindere, cutiilor de distribuție, cutiilor de trecere;
- montarea echipamentelor de comandă, automatizare și măsurare, dacă sunt prevăzute în proiect.

Toate lucrările/echipamentele care sunt necesare de a fi executate/achiziționate pentru implementarea măsurilor de EE eligibile aferente SIP sunt, de asemenea, eligibile și considerate părți integrante ale măsurilor enumerate mai sus și trebuie să fie incluse în măsurile aferente SIP:

- utilizarea unităților auto (autoturn, macara pe șasi auto) și a altor echipamente temporare pentru a permite executarea lucrărilor;
- construcții și măsuri ce asigură siguranța;
- demontarea tuturor instalațiilor temporare după încheierea lucrărilor, curățarea spațiului și transportarea deșeurilor într-o zonă destinată depozitării;
- alte lucrări (după caz).

Cerințe specifice

Implementarea parțială a măsurilor menționate mai sus, în diferite zone ale SIP, pentru a acoperi nevoile urgente de întreținere a acestuia, **nu este eligibilă**.

Înlocuirea numai a surselor de lumină (lămpilor) **nu este eligibilă**.

Toate lucrările care sunt necesare de a fi efectuate pentru implementarea completă a măsurilor EE în SIP sunt eligibile și trebuie incluse ca parte integrantă a măsurilor de mai sus.

5. Eligibilitatea măsurilor de management energetic aferente SIP

Măsurile de management energetic includ măsuri organizatorice (management energetic, funcții de control a consumului de energie, măsuri no-cost sau low-cost etc.), precum și infrastructura de management energetic, contoare de consum a energiei, echipament al sistemului de telegestiune, program de soft specializat pentru monitorizarea consumului de energie etc.).

În cadrul acestui *Apel* este eligibilă pentru finanțare doar modernizarea infrastructurii de management energetic, cu excepția achizițiilor de calculatoare sau altor echipamente IT și programe soft de bază.

Finanțarea sistemelor de control și programelor de soft specializat de management energetic sunt eligibile doar dacă va fi prezentată descrierea detaliată a specificațiilor tehnice în modul corespunzător.

6. Proiecte sau părți componente neeligibile ale proiectului

Fondul **nu va oferi suport financiar** pentru proiectele sau părțile componente ale acestora care sunt descrise în Articolul 51 al *Regulamentului Fondului*.

Suplimentar, se va ține cont de următoarele precizări cu privire la neeligibilitatea proiectelor. În cadrul acestui *Apel*, Fondul **nu va oferi suport financiar** pentru:

- Instalarea infrastructurii energetice de bază, cum ar fi instalarea rețelei de bază de aprovizionare cu energie electrică, care nu este o măsură de EE, ci un proiect de dezvoltare a infrastructurii de bază, care nu poate fi finanțată de către Fond;
- Modernizare/reabilitare/lucrări de întreținere în porțiuni a SIP, neînsoțite de implementarea în paralel a măsurilor de EE în cadrul SIP (de exemplu, în câteva zone ale străzilor rămâne sistemul actual de iluminat).

Fondul oferă suport financiar orientat numai pentru punerea în aplicare a tehnologiilor disponibile pe piață care corespund criteriilor de performanță în sectorul comercial, cât și respectarea bunelor practici în conformitate cu standardele internaționale. Punerea în aplicare a unor metode sau tehnologii inovative, aflate la etapă experimentală, **nu este eligibilă** pentru finanțare în cadrul prezentului *Apel*.

7. Eligibilitatea anumitor măsuri uzuale de EE aferente SIP

No.	Denumirea măsurii propuse	Eligibilitatea măsurii		
		DA	NU	Comentarii
1.	Schimbarea corpurilor de iluminat și/sau a elementelor acestora	X		
2.	Schimbarea sau reamplasarea pilonilor		(X)	Numai unde este necesitate (pilon deteriorat/nefuncțional)
3.	Instalarea sistemului de telegestiune	(X)		Eligibilă numai în cazurile în care în urma instalării sistemului de management se obțin reduceri ale consumului de energie
4.	Schimbarea rețelei de bază de aprovizionare cu energie electrică		X	